

Pályázati beszámoló
NKA Közgyűjtemények Kollégiuma tárgyában (altéma kódszáma: 3532/199)

**A Magyar Nemzeti Levéltár helyismereti vonatkozású gyűjteményei internetes
közzétételének továbbfejlesztésére (kataszteri térképek, Térkép- és Tervtár,
fotódokumentumok Hungaricana Közgyűjteményi Portálon történő publikációja)**

Pályázatunkat a beadott és jóváhagyott pályázati terv szerint három tematikus altémára bontva valósítottuk meg, a következők szerint.

1. Térképek digitalizálása és georeferálása

Az MNL tagintézményeiben (OL és megyei levéltárak) őrzött kataszteri térképek digitalizálása, georeferálása és publikálása 2008-tól folyik az Arcanum Adatbázis Kft-vel közösen. A megyék településeit, a települések határait, a korabeli birtokviszonyokat ábrázoló kataszteri térképek – a történelem viharai miatt bekövetkezett hiányosságok ellenére is – felbecsülhetetlen forrásanyagát jelentik a magyarországi megyék, települések 19. század végi 20. század eleji gazdaság- és társadalomtörténelmének. Jelen pályázat során a megkezdett munka folytatását végeztük el, a korabeli térképszelvények egységes kutathatóságának, hozzáférését biztosító, az egész ország területét reprezentáló adatbázis kialakításának tökéletesítésére. **A pályázat során** a fenti rendszer megújítottuk, a rendszer funkcionalitását növeltük, a HUNGARICANA közgyűjteményi portálon még meg nem jelent megyék anyagát beillesztettük a mozaikba (Somogy, Tolna, Nógrád). A feladat során pontosan meghatároztuk az egykori megyehatárokat és az újonnan előkerült források alapján (elsősorban a FÖMI-ből) mind teljesebbé tettük a mozaikot. Egyúttal a tökéletesítettük az egész megjelenítést úgy, hogy egyetlen mozaikká építve a történelmi Magyarország fellelhető anyagait, metaadatokat rendeltünk a falvakhoz (egykori, név, készítés dátuma, körvonal), amely adatok a térképen megjelennek, valamint megoldottuk a háromdimenziós megjelenítést a már nem támogatott Google Earth nélkül. A feladatot az Arcanum Adatbázis Kft végezte el, akivel vállalkozási szerződést kötöttünk.

A publikált adatbázis elérhetősége:

<http://mapire.eu/hu/map/cadastral/?bbox=2162446.5085813263%2C6104065.1915344745%2C2168671.349072301%2C6107433.1980932895>

2. Térkép- és Tervtár aktualizálása a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon

A pályázatnak ez a része informatikai fejlesztést takar. Az apeEAD struktúra és a ScopeArchív bemeneti XML formátuma közötti átalakítás specifikációs feladatainak elvégzése a Térkép és Tervtár adatállományainak ScopeQuery-ben való publikálása érdekében. A cél az volt, hogy megoldható legyen a támogatás az apeEAD struktúra és a ScopeArchív bemeneti XML formátuma közötti átalakítás specifikációs feladataiban. A feladat teljesítése során előállt egy definíciós táblázat, amely a két formátum elemeinek megfeleltetését tartalmazza. Készítettünk egy konverziós programot (.xslt), amely a fenti definíció alapján a levéltárak rendszereiből kinyert apeEAD formátumú XML állományokat átalakítja a ScopeArchív bemeneti formátumára. Az elkészített XML állományoknak meg kellett felelniük a Scope Solution Ag által rendelkezésre bocsátott XSD-nek. Feladat volt az adatállomány betöltése is: Az MNL S és T szekciójának betöltése a ScopeArchívba a készített konvertáló program segítségével. A feladatot egyrészt az Arcanum Adatbázis Kft, másrészt Fülöp Zsuzsanna informatikus végezte el. A feladat elkészült, a Hungaricana közgyűjteményi portálon már elérhetők az újonnan konvertált adatok: <https://maps.hungaricana.hu/hu/>

3. Fényképészeti anyagok feltárása és próbadigitalizálás

A pályázatban vállaltuk az Országos Levéltárban található fényképészeti dokumentumok (fénykép, fotónegatív, üveglemez, diafilm stb.) feltárásának megkezdését, egy részének adatbázisban történő leírását (adatbevitel) és egy kisebb anyag próbadigitalizálását. A vállalt projektet sikeresen megvalósítottuk.

2016 januárjában az OL Térkép és Tervtárának vezetője, Török Enikő kidolgozta a fényképészeti anyagok feltárására vonatkozó szakmai alapelveket és ürlapot szerkesztett a levéltári nyilvántartó rendszerben ScopeArchiv). Február folyamán történt meg a kollégák betanítása, és megkezdődött a fényképészeti anyagok feldolgozása. A fényképészeti anyagok feltárásában 9 levéltári alkalmazott (Bartók Gergely, Kiss András, Kiss Péter, Pásti Judit, Schmidt Anikó, Szabó Attila, Tóth Lilla [júniustól], Török Enikő, Závoczki Adrienn) vett részt, Kiss András, Kiss Péter, Tóth Lilla és Závoczki Adrienn vállalt túlmunkát. A gazdasági iratanyagban Óbudán a jelzetelesben, vagyis a digitalizálásra előkészítésben két kezelő is bekapcsolódott. A Bécsi kapu téren három külső munkaerőt alkalmaztunk (Bethlen Klára áprilistól, Horváth Gyula Csaba februártól, Üveges Bence áprilistól). A dokumentumok leírásához Czikkely Tibor 2001-2002-ben készített kéziratos jegyzékét is felhasználtuk, mely elsősorban a dokumentumok technikai, fizikai jellemzőinek és állapotának meghatározásában volt segítségünkre. A munkafolyamat részei: jelzeteles (vagyis digitalizálásra előkészítés, jelzet felvezetése a dokumentumokra), leírás (rekordkészítés), ellenőrzés (Török Enikő végezte).

Négy levéltárfőcsoportban/szekcióban folyt a munka: P Családi fondok, levéltárak, R 1526 utáni gyűjtemény, Z Gazdasági Levéltár, XXIX Vállalatok, azokon belül 131 törzsszámban. 18 238 rekord készült 48 936 darab fényképészeti dokumentumról. Mivel a feldolgozás a scopeban történt, szinkronizációk alkalmával folyamatosan nyilvánosan elérhetővé váltak/válnak a leírások a kutatók számára a Queryben. A projektnek nem volt része az ezen szekcióban őrzött összes fényképészeti feldolgozása, a fennmaradó dokumentumok számára vonatkozóan csak becsléseink vannak.

A feldolgozott fényképészeti anyagok nagyon sokszínűek, többségük pozitív (fénykép), de vannak negatívok (pl. leica, roll, üveglemez stb.) és direktpozitívok (pl. dia, polaroid). Műfajukat tekintve megtalálhatók köztük portrék, családi fotók, eseményfotók, városképek, épületfotók, turistafotók, tárgyfotók, stb.

A gazdasági iratanyagban található fotók feldolgozása némileg eltért a családi levéltárakban találhatóaktól. Az előbbi iratanyagoknál elsőbbségi szempont volt, hogy már legalább középszinten rendezett iratanyagban kerüljön sor fotóleírásra. A levéltári jelzetek a már rendezettnél tekinthető iratoknál határozhatóak meg szakszerűen, az információk az elektronikus nyilvántartásunkba a vonatkozó jogszabálynak megfelelően jegyezhetők be (nem kell fizikális tárgyi egységet jelzetbe beemelni). Másodlagos szempont volt az iratok kutatottsága. A fotókat tartalmazó iratanyagoknak ugyanis ritkábban tartalmaznak egyedi fotóleírásokat, mint komplett, csoportos leírásokat egy-egy feladat elvégzéséhez (pl. építkezések, beruházások folyamatai). A marketing vagy gyártmánybemutató anyagoknál egy-egy tárgyról, műszerről, gyártmánytípusról több szögből, megvilágításból, környezetből készült fotó, illetőleg sok a többedik példány az anyagban. Az eseményfotók nagy számmal találhatóak meg a gazdasági anyagban. Egy-egy eseményről akár száz fotó is készülhetett

egyedi fotóleírások nélkül, vagyis csoportosan (tétel, altétel) rögzíthető az információ.

A próbadigitalizálás a P 240 Festetics család Fényképek állagában szereplő fényképek (1. tétel) anyagából megtörtént. A mintegy 4000 fényképről 6746 felvétel készült. Cikkelyné Nagy Erika [A Festetics család fényképgyűjteményének digitalizálási tapasztalatai](#) címmel számolt be a digitalizálásról. A levéltárban őrzött fényképek népszerűsítésére az „1 kép több, mint 1000 szó” című kezdeményezés keretében a levéltár közösségi oldalain rendszeresen megosztunk fényképeket. A Múzeumok Éjszakája alkalmából a Bécsi kapu téren a IV. emeleti folyósón elhelyezett tárlókban bemutatott kiállításon fényképeket is szerepeltettünk, az anyagot válogatta Horváth Gyula Csaba, Schmidt Anikó és Török Enikő. Májusban a Festetics család fényképei alapján A hét dokumentuma rovatban egy cikket publikáltunk [Mary Hamilton fényképalbumai](#) címmel, melynek szerzője Horváth Gyula Csaba.

Az elvégzett munka teljesítményét a következő táblázatba foglaltuk bele.

	Bécsi kapu tér	Óbuda	Összesen
Munkaóra	3907	2091	5998
Rekord	13273	4965	18238
Fényképészeti anyag	19334	29602	48936
Törzsszámok	110	21	131

Törzsszámok listája:

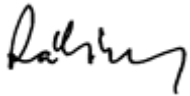
P 4	Andrássy család	P 598	Sényi család
P 12	Ballagi család	P 623	Széchenyi család levéltára:
P 14	Bánffy család		Törzslevéltár
P 16	Bánó család	P 635	Szilágyi család, ákosfalvi
P 64	Borsiczky család	P 650	Tallián (vizeki) család
P 113	Esterházy család hercegi ága:	P 667	Teleki cs., Vegyes iratok
	Vegyes iratok	P 693	Uray család
P 196	Esterházy Mórlicné Károlyi Margit	P 695	gyöngyöshalászi Vadász család
P 240	Festetics család: Fényképek	P 705	Ybl család
P 295	Görgey család	P 787	Purgly család
P 300	Károly főherceg	P 963	Kölber család
P 319	Jambrekovich család	P 975	Magyarok Világszövetsége
P 320	Jekelfalussy család	P 987	Szirmay Oszkárné irathagyatéka
P 347	Karácsony család	P 999	Feministák Egyesülete
P 367	Apponyi Rudolf	P 1001	Magyar Balkán Társaság (1948-ig
P 368	Apponyi Lajos		Balkán Bizottság)
P 373	Apponyi Adél	P 1009	Szilassy család levéltára: Vegyes
P 375	Apponyi Henrik		iratok gyűjteménye
P 380	Károlyi levéltár, A család	P 1080	Kozma család
	egyetemét illető iratok	P 1083	Magyarországi Symbolikus
P 390	Károlyi László		Nagypáholy
P 416	Károlyi Gyula	P 1086	Corvin Mátyás Páholy
P 417	Éble Gábor	P 1088	Humboldt Páholy
P 432	Klebelsberg család	P 1257	Köpesdy Elemér
P 495	Markovits család	P 1364	Turul szövetség
P 507	Nádasdy család	P 1365	Volksbund Der Deutschen in
P 541	Podhradszky család		Ungarn (Magyarországi Németek Népi
P 589	Röth család		Szövetsége)

P 1428 Hubay család
 P 1429 Esterházy családtagok
 P 1431 Szent László Társulat
 P 1438 Darányi család
 P 1441 Darányi Ignác dr. miniszter
 P 1443 Darányi család
 P 1445 Wlassics I. Gyula báró
 P 1475 Hadirokkantak, Általános iratok
 P 1482 Kühne család
 P 1494 bilkei Gorzó Nándor hagyatéka
 P 1512 Károlyi család
 P 1537 Dalmady család
 P 1543 Kerekes József vezérezredes
 P 1545 Kerekes György
 P 1546 Kerekes László
 P 1549 Árpássy család
 P 1559 Fabricius (tótlipcei) család
 P 1614 Lengyel Vöröskereszt
 Magyarországi Kirendeltsége
 P 1617 inárcsi Farkas család
 P 1650 Magyar Katolikus Nőegyesületek
 Országos Szövetsége
 P 1709 Vitézi Rend
 P 1726 Déri József hagyatéka
 P 1728 Rudnay Egyed hagyatéka
 P 1730 Polgár család
 P 1731 Méhely Pál és felesége, Czopf Júlia
 P 1747 Thalys Kálmán
 P 1802 Collas Károly hagyatéka
 P 1805 Puky családtagok
 P 1806 Puky cs., Rokon családok
 P 1858 Károlyi cs., Vagyonjogi ...
 P 1859 Daróczy Ferenc hagyatéka
 P 1864 Vegyes iratok, Sibrik
 P 1881 Teleki Andor hagyatéka
 P 1979 Boér család
 P 2021 Boros. Müller és Volf rokon
 családok
 P 2058 Kézdy Vásárhelyi Béla hagyatéka
 P 2066 Bakách-Bessenyei György
 hagyatéka
 P 2106 Schön család
 P 2114 Károlyi II. István és felesége.
 Windischgrätz Mária
 P 2126 Praznovszky család, zarkafalvi és
 praznóci
 P 2130 Magyar Vöröskereszt - Tárgyi
 alapon rendezett iratok
 P 2146 Magyar Zeneművészek Szövetsége
 P 2176 Flittner család és rokon családok
 P 2215 pazonyi Elek család
 P 2236 Gulden és rokon családok
 P 2249 Egyesületek fondtörédei
 P 2251 Urmánczy (maroshévízi) család
 P 2256 Személyi fondtörédek
 P 2257 Családi fondtörédek
 P 2258 Benkő Zoltán hagyatéka
 P 2266 Fraknoi Vilmos történész hagyatéka
 P 2269 K. Papp Miklós hagyatéka
 P 2272 Jánossy Dénes hagyatéka
 P 2280 Rupp család
 P 2302 Gyurich László
 P 2304 Iványi Emma hagyatéka
 P 2319 Melczer Béla hagyatéka
 P 2322 Miskolczy Gyula hagyatéka
 P 2332 Keresztes Sándor hagyatéka
 R 211 Türr István
 R 295 Klapka György hagyatéka
 R 399 Szathmáry Lajos gyűjtemény
 XXIX-D-15 Mélyépítési Tervező Vállalat
 XXIX-F-207-a Mátravidéki Fémművek
 Általános iratok
 XXIX-F-226 Könnyűipari Tervező Vállalat
 XXIX-F-289 Autókonsum Rt.
 XXIX-F-291-a Magyar Optikai Művek
 Általános iratok
 XXIX-F-363-a Fegyver- és
 Gázkészülékgyár Vezérigazgatóság
 Z 92 Pénzügyi Központ Titkárság
 Z 77 Magyar-Olasz Bank Rt. Titkárság
 Z 330 Alumíniumérc Bánya és Ipar Rt.
 Vezérigazgatóság
 Z 366 Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű
 Rt. Okmánytár
 Z 372 Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű
 Rt. Titkárság
 Z 395 Kábelgyár Rt. Titkárság
 Z 429 Ganz és Társa Villamossági-, Gép-,
 Vagon- és Hajógyár Rt. Műszaki osztály
 Z 450 Hofherr-Schranz-Clayton-
 Shuttleworth Magyar Gépgyári Művek Rt.
 Titkárság
 Z 466 Fémáru-, Fegyver- és Gépgyár Rt.
 Titkárság
 Z 478 Felten és Guillaume, Kábel-,
 Sodrony- és Sodronykötélgyár Rt.
 Titkárság

Z 479 Felten és Guillaume, Kábel-,
Sodrony- és Sodronykötélgyár Rt. Műszaki
osztály
Z 645 Standard Villamossági Rt. Titkárság
Z 794 Hangya Termelő-, Értékesítő és
Fogyasztási Szövetkezet Általános
igazgatási osztály

Z 1600 Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Rt. Fényképgyűjtemény
Z 1663 Deichsler A. Magyar Acéldrót-,
Drótkötél-, és Drótárugyár Rt.

Budapest, 2016. szeptember 28.

Dr. Rác György
országos levéltári
főigazgató-helyettes
a projekt szakmai vezetője